

Інструкція до практичного заняття

Тема: Емоції та почуття

Мета: систематизувати, узагальнити знання студентів про емоції та почуття, їх природу та класифікацію. Формувати вміння здобувачів фахової передвищої освіти використовувати теоретичні знання як в професійній діяльності, так і в повсякденному житті. Розвивати психологічну компетентність студентів, аналітичні здібності, вміння контролювати власні емоції та почуття. Виховувати моральні, естетичні, інтелектуальні почуття серед студентської молоді.

Тип заняття: практичний.

Засоби навчання: інтерактивна дошка Padlet, інструкція до практичного заняття, практичні ситуації.

Література:

1. Варій М.Й. Загальна психологія: Підручник / М.Й. Варій. – К., 2007.
2. Загальна психологія: Практикум: Навчальний посібник / [В.В. Волошина, Л.В. Долинська, С.О. Ставицька, О.В. Темрук]. – К., 2006.
3. Загальна психологія: Підручник // О.Скрипченко, Л.Долинська, З.Огороднійчук та ін. – К.: Либідь, 2005. – С. 219-265.
4. Занюк С.С. Психологія мотивації та емоцій: Навч. посібник. – Луцьк: редакційно-видавничий відділ Волинського державного університету, 1997. – 180 с.
5. Изард К. Эмоции человека. – М.: Изд-во МГУ, 1980. – 440 с.
6. Максименко С.Д. Загальна психологія : навч. посібник / С.Д. Максименко. – [3-є вид., перероб. і доп.] – К.: Центр навчальної літератури, 2008. – 272 с.

Хід заняття

1. Актуалізація опорних знань

1. Як співвідносяться поняття емоції та почуття?
2. Назвіть властивості емоцій.
3. Визначте функції емоцій.
4. Опишіть класифікацію емоцій.
5. Які почуття називають вищими?
6. Назвіть форми переживання почуттів.

2. Практична частина

А) Перевірка домашнього завдання

- бліц-опитування студентів по психологічному словнику з теми;

- презентація ефективних прийомів керівництва емоціями у вигляді пам'яток, презентацій.

Б) Презентація доповідей, рефератів:

1. Емоції і почуття в роботі фахівця (за своєю спеціальністю).
2. Чи завжди стрес шкідливий для людини?
3. Емоції тварини і людини – спільне та відмінне.

В) Психологічні задачі

Задача 1.

Визначте, які категорії – настрої, афект, пристрасть, фрустрація, стресовий стан – описані в наступних прикладах.

А. Забитий в свої ворота гол, змінив воротаря до невпізнання, зникли впевненість і сміливість.

Б. Під час вступних екзаменів з математики, сильний учень не може справитись з простою задачею, говорить, що в нього якийсь дивний стан: він усе забув.

В. Учень 6-го класу розповідає, що коли він розхвилюється то починає всім говорити грубощі, злість його захоплює і йому хочеться вилити її на інших. Через це в нього виникають непорозуміння з однокласниками. Пізніше він жалкує про свої вчинки. (За В.А. Крутецьким).

Г. Графиня Ростова, отримавши звістку про загибель сина Петі "Лежала в кріслі, дивно-незручно вигиналась, і билась головою об бильце... Наташо! – Кричала вона відштовхуючи від себе оточуючих. Ідіть геть, неправда, все неправда. Убили! Ха- Ха- Ха! Неправда!". (Л.М. Толстой "Війна і мир").

Задача 2.

Дайте характеристику почуттів хлопчика. Як тільки Вітя прокинувся після сну і ледве встиг підняти голову від подушки, він вигукнув: – Мамо, дивись, як красиво! Сонячне проміння заглянуло в кімнату й освітило тюльпани і кришталеву вазу, яка дивно іскрилася і блищала. Вітя підскочив і, стоячи в ліжку, продовжував повторювати: – Подивись, подивись, мамо, як красиво! Це сонечко їх прикрасило. Вчора вони не були такими красивими (За Т. Марковою).

Задача 3.

Визначте, який вплив (регулювальний, стимулюючий чи дезорганізуючий та ін.) справили почуття на діяльність.

А. Урок англійської мови. Діти принесли в клас ворону. Молода викладачка Н. залізла на підвіконня, щоб упіймати птаха і випустити його. В цей час учитель Мельников заглядає в клас. Він різко вказує Н. Зніяковіла, вона вибігає в коридор, щоб пояснити своєму учителеві, коханій людині, що сталося. Але той холодний і суворий. Тоді Н. повертається в клас, хапає ворону, яку хтось з дітей замотав у ганчірку. І так, в ганчірці, викидає

безпомічною у вікно. Схвильовані й обурені діти грублять учительці. Одного за одним вона виганяє їх за двері.

Б. Прикре почуття власного безволля виникає в тих випадках, коли відступаєш перед труднощами. В цих випадках варто тільки безжально й щиро назвати себе ганчіркою, нікчемою, як прокинеться почуття ображеної гордості. З такою «злістю» і прикрістю берешся за роботу, що себе не впізнаєш.

В. Група дітей вилізла на човновий пірс. Дорослий непомітно підійшов до них і голосно вигукнув: "Ви що тут, шалапути, робите?" Діти кинулися врозтіч раніше, ніж встигли подумати, що нічого поганого вони не зробили, та втекли не всі діти, один з них сів на землю і заплакав. А один із хлопців насупився, стис кулаки і пішов до дорослого з'ясовувати обстановку, хоча йому теж було страшно.

Г. Сталевар, 41 року, важко переживає важкий стан з приводу смерті єдиної 18-річної доньки. Раніше він дуже любив свою професію, відзначався свідомим і відповідальним ставленням до праці. Під час війни працював з високою продуктивністю, по дві-три зміни не виходячи з цеху. Тепер робота йому вкрай важка, він скаржиться на втому, хоче перейти на інвалідність.

Задача 4.

Психологічно обґрунтуйте ефективні прийоми керівництва емоціями:

- 1) Наявність головного життєвого вибору;
- 2) Позитивно емоційне ставлення до справи;
- 3) Послаблення мотивації;
- 4) Передбачення;
- 5) Попередня підготовка відступних стратегій;
- 6) Тимчасове відмовлення від зусиль, спрямованих на швидке досягнення мети;
- 7) Загальна переоцінка значимості ситуації;
- 8) Дати можливість висловитися схвильованій людині;
- 9) Пристрасті «загнати в м'язи»;

3. Рефлексія та підведення підсумків заняття – бліц – опитування студентів.

- **Що нового Ви дізналися про себе на практичному занятті?**

Завдання: оцініть інформацію, свої знання, вміння та навички, здобуті Вами під час практичного заняття за рівнем важливості для Вас для професійної підготовки та особистісного розвитку. Для формування відповіді скористайтеся табличкою.

Рефлексія практичного заняття

Кошик для сміття
непотрібна інформація

Інформація, знання, вміння і навички, які я можу використовувати зараз

Валіза
знання, вміння та навички, які важливі у майбутньому

4. Оцінювання знань та умінь здобувачів фахової передвищої освіти.
5. Домашнє завдання: розробіть психологічні рекомендації для людини, яка знаходиться у стані стресу. Прикріпіть в Moodle.